Uiterlijke wil en innerlijke wil; misvattingen over egoïsme

29 april 1960
lezing 64

“Gegroet, ik breng jullie zegeningen, lieve vrienden, gezegend is dit uur.

Vanavond zullen we het over wilskracht hebben. Men zegt dat bijna alles bereikt kan worden door op de juiste manier wilskracht toe te passen. Toch weten jullie allemaal uit eigen ervaring dat je iets heel graag kunt willen zonder het te bereiken. Dit komt niet alleen door onbewuste tegengestelde stromingen van de wil waardoor die verdeeld blijft, maar ook door iets wat je totaal over het hoofd ziet. Dat is het feit dat er twee soorten wil bestaan: de innerlijke wil en de uiterlijke wil. Het is heel belangrijk dat jullie dit begrijpen.

Laten we eerst zien wat het verschil is en hoe je de twee kunt onderscheiden. Je zult de waarheid van mijn woorden kunnen bevestigen als je je gevoelens en reacties in het juiste licht beschouwt. Jullie hebben allemaal beslist beide soorten wilskracht ervaren, maar zonder te weten dat er een duidelijk onderscheid tussen de twee is. Kennis van dit onderscheid zal verdere deuren openen om jezelf, anderen en de wetten van het universum te begrijpen.

De uiterlijke wil is gespannen, ongeduldig en verkrampt. De innerlijke wil is kalm, ontspannen en niet gehaast. De uiterlijke wil is angstig en vol twijfels. De innerlijke wil is autonoom en kent angst noch twijfel. Ongeduld ontstaat uit twijfel over het gewenste resultaat. Bij nader onderzoek ontdekken we dat er geen ongeduld zijn kan als er zekerheid bestaat. Door onzekerheid of twijfel over de resultaten kan men niet rustig afwachten. Vandaar dat ongeduld, twijfel en angst nauw samenhangen. Omdat de innerlijke wil geen twijfel kent, kan die zijn tijd afwachten en uiteindelijk winnen.

Om te slagen moet de uiterlijke wil, tot op zekere hoogte in elk geval, ondersteund worden door de innerlijke wil. In de mate waarin de innerlijke wil werkzaam is, zal succes behaald worden. Als de innerlijke wilskracht klein is in verhouding tot de uiterlijke wil (met al zijn tegenstrijdige stromingen) zal het gewenste resultaat niet tot stand komen. De innerlijke wil stamt uit de plexus solaris. De uiterlijke wil stamt gedeeltelijk uit het verstand en deels uit aan de oppervlakte gelegen gebieden van de ziel. De uiterlijke wil wordt vaak door onrijpe gevoelens, verlangens, reacties en rationalisaties aangezet. De innerlijke wil stamt geheel en al uit je hoger zelf.

Laten we nu eens bekijken waarom de innerlijke wil soms niet functioneert. De obstakels worden veroorzaakt door verschillende lagen van dwaling, afwijkingen van de waarheid en illusies die de zichtbare wereld beheersen. Kortom, de innerlijke wil wordt versperd door de beelden, foute conclusies en misvattingen die je bewust en onbewust met je meedraagt. Deze maken je altijd onzeker en verdeeld omdat je diep in jezelf weet dat er iets niet klopt. Ook al voel je het maar vaag, je weet dat er iets niet in overeenstemming met de waarheid is; het zal niet duidelijk worden, tenzij je aan jezelf gaat werken en jezelf onderzoekt. Dit vage gevoel dat er iets niet klopt, maakt je volstrekt onzeker over je verlangens en de vervulling van je wensen. Zelfs al zijn je verlangens heel gerechtvaardigd en gezond, toch ben je er onzeker over. Dit komt niet alleen omdat een deel van je motivatie onrijp en echt egoïstisch is en daardoor je goede en gezonde motieven overschaduwt, maar ook omdat je onbewuste misvattingen, los van het verlangen zelf, voldoende zijn om de innerlijke wil te verbergen, zodat deze niet kan functioneren. Veronderstel dat je een verlangen hebt dat niet of nauwelijks door ongezonde motieven vertroebeld wordt. Toch kan je innerlijke wil niet ten volle functioneren vanwege bestaande beelden die misschien niet rechtstreeks verband houden met het bepaalde verlangen. Om kort te gaan: hoe gezonder je psyche, hoe beter je innerlijke wil kan functioneren. De ongezonde psyche is altijd verward en onzeker, niet alleen over anderen en de wereld, maar meestal en op de eerste plaats over zichzelf. Verwarring schept twijfel, twijfel schept ongeduld, ongeduld schept angst en spanning. Naast deze kettingreactie moeten we nog andere tendensen bekijken. Als er twijfel bestaat over een verlangen, gaat dat gepaard met een schuldgevoel. Het verlangen kan echter tweemaal zo sterk zijn, deels door het gezonde en goede motief en deels door het ongezonde motief. Het laatste brengt altijd een dwangmatigheid teweeg. Schuldgevoelens en dwang - twee

tegengestelde stromen - verzieken dus nog meer de innerlijke wil.

Je kunt een bepaald resultaat uit alle macht verlangen, maar door bovengenoemde omstandigheden kan je innerlijke wil niet doorbreken. Wat je uiterlijk wenst, wordt tegelijkertijd innerlijk door jezelf betwijfeld. Je twijfelt niet alleen of je kunt krijgen wat je hebben wilt, maar ook of het terecht is en gerechtvaardigd. Je vage, onbewuste gevoel dat je misschien egoïstisch bent - dat voortkomt uit onrijpheid - maakt dat je twijfelt of je het begeerde resultaat verdient. Ik hoef niet te zeggen dat deze twijfels de zwaarste belemmering voor je innerlijke wilskracht zijn.

Hoe meer je innerlijke wil wordt belemmerd, hoe meer je probeert dat te compenseren door versterking van je uiterlijke wil. Maar de kracht van de uiterlijke wil is altijd ongezond. Het is een armzalig surrogaat, vol spanning, angst en ongeduld. Omdat het niet echt werkt, brengt het frustratie en daarmee hernieuwde twijfel aan jezelf. Op die manier worden gevoelens van onvermogen en minderwaardigheid in stand gehouden en versterkt.

De uiterlijke wil kan ook uit gezonde motieven voortkomen. Ongezonde motieven, zoals eigen belangrijkheid, trots, ijdelheid en arrogantie, kunnen alleen in de uiterlijke maar nooit in de innerlijke wil aanwezig zijn. De innerlijke wil is zuiver, gezond en vrij van twijfel. Hij stroomt rustig. Hij weet. De uiterlijke wil stroomt niet. Hij duwt en trekt alle kanten op. Vanuit ons gezichtspunt gezien is het een harde, ongelijkmatige stroom, als een bliksemflits, nu eens sterk en dan weer zwak. Hij is hoekig, vaak puntig en golvend in richting en frequentie. De innerlijke wil daarentegen handhaaft een langzame en gelijkmatige stroom, rustig circulerend.

Dit toont weer aan, dat het noodzakelijk is om je ziel te zuiveren van alle ongezonde en verkeerde houdingen en reacties. Het is belangrijk voor je geluk. Het is waar dat je bergen kunt verzetten als je wilskracht sterk genoeg is, maar dan moet die van binnenuit komen en dat kan alleen bij een gezonde ziel. Als je onderzoekt waar je wil vandaan komt, zul je jezelf beter kunnen begrijpen. Als en wanneer je ontdekt dat hij van buitenaf komt, kun je jezelf afvragen *waarom* dat zo is, welke motieven en onzekerheden er in je bestaan, die je innerlijke wil blokkeren.

Nogmaals, het zal heel nuttig blijken te zijn om een lijst te maken van je verlangens. Luister dan diep naar jezelf en probeer vast te stellen welke wil aan het werk is, door je heel fijn af te stemmen op hoe je wilskracht 'voelt'. Als het de uiterlijke wil is, zul je een licht gevoel van twijfel, gewetensbezwaren, een zeker schuldgevoel hebben en vraag je jezelf misschien af of je er al dan niet recht op hebt. Of je uiterlijke wil is zo ongeduldig, zo dwingend en gespannen dat je een en al spanning bent als je aan dat specifieke verlangen denkt. Het kan niet anders of je vindt achter die drang dezelfde onzekerheid en twijfel die op andere momenten duidelijk zichtbaar is. Alleen is je twijfel nu verborgen onder de dwang en de gejaagdheid die aan de oppervlakte liggen. In beide gevallen doe je er goed aan om naar de ongezonde motieven te kijken die vlak naast de gezonde kunnen liggen. Zoals je weet dienen de laatste altijd als rechtvaardigingen van de eerste. Het besef dat je niet kunt krijgen waar je naar verlangt, tenzij je jezelf bevrijdt van de ongezonde en verkeerde motieven, kan een nieuwe aansporing voor je zijn om dit werk te doen.

Als je de momenten ontdekt waarop je innerlijke wil aan het werk is, zul je zien hoe heel anders jij je voelt. Je voelt geen enkele druk en een kalme sereniteit in je verlangen. Je voelt ook de zekerheid dat je verlangen vervuld zal worden. Het kan lang duren maar je wordt niet ongeduldig of berustend. Je bent één met jezelf. In de innerlijke wil is een pure kracht, een kracht die je niet gespannen maakt. Dit werk is heel belangrijk voor jullie, vrienden. Dit is de enige manier om de uiterlijke niveaus van het willen die de innerlijke wil belemmeren op te ruimen. Zelfs als beide stromingen van de wil hetzelfde nastreven, zelfs als uiterlijke en innerlijke wil hetzelfde verlangen: louter en alleen door het feit dat de uiterlijke wil werkzaam is in zijn gespannen ongeduld wordt de innerlijk wil verhinderd zich te ontvouwen, te stromen en de kosmische krachten te mobiliseren.

Zoals ik al eerder zei, hinderen je persoonlijke beelden en misvattingen vaak je innerlijke wil. Dat is ook het geval met bepaalde massabeelden die je vanwege je persoonlijke conflicten hebt opgebouwd. Over een van deze massabeelden of misvattingen wil ik het nu hebben. Deze misvatting komt zeer vaak voor, beïnvloedt bijna iedereen in zekere mate en is ook een belangrijke factor in de belemmering van de innerlijke wil. Het is de opvatting over egoïsme en onbaatzuchtigheid. Bij de meeste mensen bestaat daar een grote verwarring over.

Men denkt vaak - en als het geen bewuste gedachte is, dan een onbewust gevoel - dat wat jou geluk brengt, schadelijk voor een ander moet zijn. Daarom is het onvermijdelijk dat je geweten je plaagt telkens als je gelukkig bent, of je nu werkelijk egoïstisch was of niet. Dit schuldgevoel moet wel van invloed zijn op je innerlijke wil om gelukkig te zijn. Het is je onbewuste idee dat als je van iets geniet, als je iets krijgt dat je plezier en geluk geeft, het automatisch ten koste gaat van de ander. Omdat je geleerd hebt dat het verkeerd is om egoïstisch te zijn, moet je je 'egoïstische' verlangen onderdrukken. Op die manier kun je niet zien of verlangens werkelijk egoïstisch zijn of niet en onderdruk je zonder onderscheid *alle* verlangens. Door de overtuiging dat alle verlangens naar geluk egoïstisch zijn, durf je helemaal niets te verlangen. Door ze te onderdrukken en ze niet van elkaar te onderscheiden, gooi je de egoïstische verlangens op één hoop met de gezonde die niets met egoïsme te maken hebben. Op die manier kun je ze niet helder zien en uitzoeken en kun je niet met ze leren omgaan. En dat is voorwaarde om *vrij te kunnen kiezen voor sommige verlangens en andere af te wijzen*. Kortom: verlangens zijn op geluk gericht, geluk is 'egoïstisch' (in je onbewuste opvatting), daarom worden alle verlangens onderdrukt; ze blijven echter ondergronds bestaan. De werkelijk egoïstische verlangens in je onderbewuste geven je eenzelfde schuldgevoel als de gerechtvaardigde verlangens. Beide blijven om aandacht schreeuwen, hoewel je dat vaak niet beseft. Bovendien maakt het verbod dat je ze opgelegd hebt, je wrevelig. Je koestert wrok tegen de wereld omdat die je niet gelukkig laat zijn, terwijl in werkelijkheid je verkeerde conclusie de oorzaak van je ongeluk is. Door alle verlangens en impulsen te onderdrukken, kunnen de kinderlijke en dus nog egoïstische verlangens niet rijpen en zichzelf zuiveren. Dat kunnen ze alleen als je ze bewust onder ogen ziet en aanpakt. Tegelijkertijd kunnen je gerechtvaardigde en gezonde verlangens en impulsen die niet in het minst egoïstisch zijn, geen vervulling vinden.

Jullie gaan allemaal gebukt onder de onbewuste conclusie dat iets egoïstisch is alleen omdat het je gelukkig maakt. Dat is heel tragisch, vrienden. Het is een onnodige prijs die je voor geluk en blijdschap betaalt. Je durft niet naar geluk te verlangen omdat je gewoonweg geen onderscheid maakt tussen echt en ingebeeld egoïsme. Telkens wanneer een terechte en gezonde impuls tot zelfexpressie opkomt, voel je en beschouw je dat precies zoals je je werkelijke onvolwassen en grove egoïsme beoordeelt.

De vraag is nu hoe je het echte egoïsme moet behandelen dat in het onrijpe deel van elk mens aanwezig is. De gebruikelijke en verkeerde manier is onderdrukken en overdekken met een dwangmatige belangeloosheid die niet echt gevoeld wordt. Onnodig te zeggen dat dit de verkeerde manier is. Hier komt het onbewuste idee vandaan dat het eigenlijk erg leuk zou zijn om egoïstisch te mogen zijn. Dat idee zet zich bij je vast en onbewust geloof je dat egoïsme je gelukkig zou maken, maar dat je het helaas niet mag zijn. Je denkt ten onrechte dat, als je zou toegeven, men niet van je houdt of je niet goedkeurt. Omdat liefde en goedkeuring noodzakelijk voor je zijn, geef je liever je 'geluk' op. Het innerlijke conflict kan dus als volgt geformuleerd worden: “Als ik egoïstisch zou kunnen zijn, kon ik doen waar ik zin in had. Dan zou ik gelukkig zijn. Anderzijds kan ik niet gelukkig zijn als men niet van me houdt en me geen goedkeuring geeft. Daarom moet ik ongelukkig worden om gelukkig te zijn.” Dit klinkt totaal onlogisch, maar het onrijpe onderbewustzijn is nu juist zo onlogisch en tegenstrijdig.

Je kunt nu zien wat voor volslagen verwarring er in de ziel van de mens heerst. Ik ben er zeker van dat je er niet te veel moeite mee zult hebben om gelijksoortige gevoelens in jezelf te ontdekken. Ik waag het te zeggen dat dit conflict in zekere mate in alle mensen aanwezig is, niet een uitgezonderd. Bij sommigen misschien minder, maar het is er desondanks. Deze onjuiste conclusie is de oorzaak van de hopeloosheid die je zo vaak voelt. Die totale hopeloosheid vindt een uitlaat in periodieke stemmingen waarvoor je soms uiterlijke verklaringen en rationalisaties vindt. Dit conflict ligt ten grondslag aan die wanhoop. Als deze misvatting waar zou zijn, zou geluk inderdaad onmogelijk zijn. Terecht zou je wanhopig zijn als je niet gelukkig kunt zijn zonder dat er van je gehouden wordt en dat er niet van je gehouden kan worden als je gelukkig bent. (omdat volgens deze misvatting geluk egoïstisch zou zijn). Op beide manieren ben je ongelukkig. Je kunt tussen deze twee mogelijkheden heen en weer schommelen, maar elke kant die je kiest, brengt ongeluk en frustratie.

Vaak kom je innerlijk in opstand en probeer je de wereld en de mensen om je heen te dwingen deze 'wet' of wat een wet lijkt te zijn, te overtreden. Je overtuiging over deze onoplosbare situatie maakt dat je er op een verkeerde manier mee omgaat. De ironie ervan is dat je de zaak probeert te doorbreken door soms je meest kinderlijke en egoïstische impulsen uit te leven in plaats van je gerechtvaardigde gezonde impulsen. Dit beledigt anderen en provoceert ze om negatief

op je te reageren. En dat overtuigt je dan weer opnieuw dat je situatie hopeloos is. Omdat je rebellie onbewust is, komt het niet bij je op om de werkelijk gezonde impulsen te kiezen. In dit onbewuste proces kies je de meest drastische voorbeelden om te 'experimenteren'. Die drastische voorbeelden zijn de egoïstische impulsen. Alleen door een groeiend inzicht en door bewust onderscheid en selectie, kun je de juiste keuze maken en daardoor het bewijs krijgen dat je conclusie verkeerd is. Het wordt zonneklaar dat dit conflict je innerlijke wil en het verdiende resultaat van je verlangen belemmert.

Het idee dat egoïsme, indien toegestaan, een gelukkiger toestand zou zijn, bestaat misschien alleen in je onbewuste, terwijl je tegelijkertijd bewust alle antwoorden weet. In dat geval zal een juist zelfonderzoek je uiteindelijk in de buurt van de innerlijke contradictie en je blokkade brengen. Als je diep genoeg gaat, zullen je antwoorden steeds duidelijker bedacht en steeds minder overtuigend zijn, zelfs voor jezelf. Als dat gebeurt, kom je in de buurt van het aangetaste gebied. Sommigen van jullie zullen echter, als je maar de moeite neemt om er een tijdje over te denken, zelfs bewust je verkeerde conclusies in kunnen zien.

Of deze misvatting nu bewust of onbewust is: hoe kun je in vrijheid onbaatzuchtig handelen als dat dag in dag uit van je verwacht wordt? Of je het altijd doet, is nu het punt niet, want in beide gevallen zul je in conflict zijn. Onbaatzuchtig handelen geeft je een schuldgevoel, het wél doen schijnt een schending van je wil en je overtuiging. Het kan geen vrije, onafhankelijk gekozen daad zijn. Als je iets op een dergelijke dwangmatige manier doet en niet omdat je er 'ja' tegen zegt, hoe kun je dan in harmonie met jezelf zijn? Je moet wel verdeeld en met jezelf in conflict zijn, je moet je innerlijke vrede en het gevoel van eerlijkheid wel verliezen. Hoe kan je gelukkig zijn door óf iets te doen waardoor je je schuldig voelt, óf iets dat tegen je eigenbelang lijkt in te gaan. Beide mogelijkheden brengen onvrede zolang je in die overtuiging leeft.

Laten we nu kijken waarom deze opvatting onjuist is. Deze woorden zijn gericht tot dat deel van je persoonlijkheid dat aan deze misvatting vasthoudt, op welk bewustzijnsniveau dat ook zijn mag. Ten eerste is niet alles wat jou gelukkig maakt automatisch egoïstisch en schadelijk voor een ander, alleen omdat het jou gelukkig maakt. Integendeel: als je gelukkig bent, ben je beter in staat om anderen gelukkig en blij te

maken. Je hebt hetzelfde recht voor consideratie met jezelf als ieder ander. Alleen als een vrij, sterk en gelukkig mens kun je vervulling in je leven hebben en constructief voor je omgeving zijn. Om dat te bewerkstelligen moet je jezelf ruimte geven en je eigen rechten respecteren; en deze zijn werkelijk niet strijdig met de belangen en rechten van anderen. Soms kan het zo lijken. De enige manier om dat te beoordelen is door absolute eerlijkheid tegenover jezelf. Er zijn geen vaste regels; je handelingen kunnen goed of verkeerd zijn, ongeacht of ze tegen de belangen van iemand anders lijken in te gaan. Het is echter essentieel voor je om volledig bewust te worden van al je verlangens, impulsen en motieven. Alleen zó kun je onderscheid maken en beoordelen welke egoïstisch zijn en welke niet.

Over het werkelijke egoïsme dat (bewust en onbewust) zo begerenswaardig en voordelig schijnt te zijn, wil ik het volgende zeggen: egoïsme kan je in feite geen enkel voordeel brengen, ook al lijkt het op dat moment wel zo. Hoe bewuster je wordt, des te duidelijker dit zal worden. Misschien heb je nog steeds moeite deze waarheid in te zien en kun je deze meer volledige visie van de waarheid alleen proberen te benaderen. Maar deze visie kan geen deel van je worden zolang je probeert hem aan jezelf op te dringen, zolang je op de juiste manier handelt omdat je denkt dat je dat *moet*, zolang je keuze niet helemaal van jou is en daarom niet in vrijheid is gemaakt. Het enige wat je intussen kunt en moet doen is eerlijk tegenover jezelf zijn. Wanneer het je nog steeds toeschijnt dat egoïstisch handelen begerenswaardiger is, kun je er op de volgende manier over mediteren: als je van een willekeurige gebeurtenis alleen de directe oorzaken en gevolgen beschouwt, ziet het er anders uit dan wanneer je dezelfde gebeurtenis in een grotere samenhang bekijkt. Met andere woorden, een bepaalde gebeurtenis kan de opvatting lijken te bevestigen dat egoïsme voordeel brengt. Maar als je de kettingreacties nagaat, moet je het wel anders gaan zien. Die andere kijk zal je het verlangen en de *vrije* wil verschaffen om van binnenuit voor de belangeloze daad te kiezen in plaats van er toe te worden gedreven omdat je het moet. Dat op zichzelf zal een enorm verschil uitmaken. Het opent automatisch een nieuw gezichtspunt dat je laat zien dat egoïsme geen voordeel oplevert, noch op de korte, noch op de lange termijn.

Je beperkte visie staat los van de realiteit. Zolang je alleen maar de eerste gevolgen van de handeling ziet, heb je geen beeld van het geheel. Je ziet alleen een segment. Een deel kan het geheel niet

overdragen. Stel dat je een steentje van een groot huis te zien krijgt. Door naar de steen te kijken, kun je bepaalde feiten vaststellen: kwaliteit, materiaal en kleur. Maar alleen door de steen gezien te hebben, kun je het huis niet in zijn geheel zien, noch de schoonheid, stijl, architectuur ervan, noch hoe het er van binnen uitziet. Een deel kan onvermijdelijk alleen maar een beperkte kijk op het geheel geven. Hetzelfde geldt voor innerlijke en uiterlijke daden, houdingen en reacties van de mens. Door alleen het directe effect van een handeling te bekijken, blijf je in onwerkelijkheid leven. Je moet je visie verbreden om een juistere kijk te krijgen. Dat wil niet zeggen dat je iets in blind geloof moet accepteren, noch dat je door goed te zijn een goed leven in het hiernamaals zult verkrijgen. Het effect van de juiste handeling kan hier en nu gezien worden, terwijl je nog op dit aardse niveau bent.

Wanneer je denkt of voelt dat egoïsme in je voordeel zou zijn, laat je het voor de hand liggende weg. Het lukt je niet om oorzaak met gevolg te verbinden. Daarom is je visie zo wazig. Je hebt geen bovennatuurlijke visie of metafysische kennis nodig om het voor de hand liggende in te zien. Je moet alleen nadenken, een beetje verder reiken en contact maken met wat vlak voor je ligt.

Stel dat je moet kiezen tussen een egoïstische en een niet egoïstische daad. De niet egoïstische daad lijkt geen voordeel te brengen, ten minste niet direct. Als je er echter objectief gezien van overtuigd bent dat die daad op zichzelf positief is, of het nu voor de hele wereld, voor een kleine groep, of voor maar één mens is, moet ze jou ook tot voordeel zijn. Misschien niet altijd onmiddellijk, maar vaak veel sneller dan je denkt. Die overtuiging zal in je groeien en het zal een feit worden, maar alleen als je vrijelijk en zonder dwang kiest voor de belangeloze daad; als je er ten volle van overtuigd bent dat het goed is wat je doet. Doe het alleen als je ervan overtuigd bent dat het goed is en niet omdat je een beloning wilt ontvangen in de vorm van affectie, liefde of goedkeuring van anderen, of in de overtuiging dat God je zal belonen omdat je zo'n braaf kind geweest bent. Met andere woorden, je daad moet om zichzelf gekozen zijn (ongeacht wie er direct van schijnt te profiteren) en niet om iets anders dat je erdoor hoopt te winnen. Als je zo handelt, ben je in harmonie met jezelf. Dat zal je horizon verruimen en je bewustzijn tot grotere rijpheid brengen. Dan zul je de waarheid inzien: dat egoïsme niet in je voordeel is en zeker niet in je eigen belang. Of anders gezegd, belangeloosheid is gezond 'egoïsme' omdat het in je eigen belang is.

Ik heb al gezegd dat een belangeloze daad egoïstisch wordt als hij gedaan wordt om een beloning te krijgen. Als je de juiste handeling echter op passende en volwassen manier uitvoert, zonder bijbedoelingen en uit vrije verkiezing, komt er toch een soort beloning, namelijk het goede gevoel van in harmonie met jezelf te zijn, de zekerheid die alleen zelfrespect je kan geven. Iets doen waar je helemaal achter staat, geeft je extra zelfrespect dat talloze voordelen oplevert. Het geeft je onder andere de kracht om allerlei zwakheden waarom je jezelf misschien minacht te overwinnen. Het zal allerlei angsten verminderen, vooral in de omgang met andere mensen. Angst voor anderen is altijd gebaseerd op een gevoel van persoonlijke zwakheid en ontoereikendheid. Door je verwarring aan te pakken, door een zelfstandige beslissing te nemen om niet egoïstisch te handelen en daardoor in harmonie met jezelf te zijn, win je het zelfrespect dat juist die gevoelens van ontoereikendheid en zelfverachting doet verminderen die je zwak en angstig tegenover andere mensen maken.

Ik kan er niet sterk genoeg de nadruk op leggen hoe belangrijk het is om te weten of de niet-egoïstische daad gekozen is omdat je het echt *wilt* of omdat je denkt dat je *moet*. Zolang de overtuiging ontbreekt die maakt dat je het wilt, dien je met zelfonderzoek, het toetsen van je motieven en opvattingen aan de objectieve waarheid door te gaan totdat je werkelijk overtuigd bent. Dan en alleen dan zul je in staat zijn jezelf af te vragen of je al of niet met de zaak in kwestie instemt en die ondersteunt. Alleen dan ben je in staat om een vrije keuze te maken, een keuze waartoe je niet door je eigen dwanggedachten wordt gedreven. Dat maakt je duidelijk dat altruïstisch zijn geen juk is dat je tegen je innerlijke overtuiging in op je moet nemen. Je zult zonder enige twijfel zien dat onzelfzuchtigheid in feite op een gezonde manier ‘zelfzuchtig’ is en dat het in je voordeel is mits je motieven juist, je keuze vrij en je reacties volwassen zijn.

Dat bevrijdt je van de misvatting dat egoïsme je gelukkig zou kunnen maken als je er aan toe mocht geven. Deze misvatting brengt ook een andere met zich mee, namelijk: ‘geluk is egoïstisch’ en daarom verboden. Door die onjuiste conclusies kan je innerlijke wil niet functioneren en niet van jou uit naar buiten stromen. Telkens wanneer je naar geluk verlangt, verbiedt een klein stemmetje het zodat je innerlijke wil wordt gebroken. Het verlangen kan op een uiterlijk niveau 'herboren' worden, maar, zoals ik al zei, de uiterlijke wil is niet voldoende om je bij wat voor doel ook te brengen. Hij zal je alleen maar verscheuren en je

innerlijke kracht, sereniteit en vrede vernietigen.
Probeer allemaal je wil te leren herkennen: waar komt hij vandaan en hoe voelt hij. Als je merkt dat je innerlijke wil geblokkeerd is, zoek dan waar je twijfelt aan de juistheid van je verlangens en waarom. Soms kan die verdenking terecht zijn omdat je verlangens voor anderen of jezelf schadelijk kunnen zijn. Soms kan je verlangen gerechtvaardigd zijn maar er bestaan naast gezonde motieven veel ongezond motieven. Soms ook kan een verlangen volkomen terecht en goed zijn maar je misvattingen - onder andere over egoïsme - kunnen het functioneren van de innerlijke wil in de weg staan.

Het onderwerp van vanavond betreft een probleem dat heel wijdverbreid en heel belangrijk is. Het is waarschijnlijk nodig om er met elk van jullie apart aan te werken om uit te vinden hoe het op elk van jullie persoonlijk van invloed is. De benadering zal bij iedereen anders zijn maar jullie kunnen jezelf er allemaal op voorbereiden door erover te denken en te voelen wat deze woorden jou te zeggen hebben.

Zijn er nog vragen over dit onderwerp?"

VRAAG: Soms doe je iets voor een ander en weet je dat het niet uit je ware zelf komt, maar toch wil je het doen om te veranderen. Je wilt ook niet dwangmatig handelen, maar tegelijkertijd word je er zo moe en uitgeput van en weet je niet wat er aan ontbreekt...

"Het feit dat je moe en uitgeput wordt, is juist een teken dat je nog steeds tegen een innerlijke overtuiging in en op een dwangmatige manier onbaatzuchtig handelt. Je wilt goed en niet egoïstisch zijn maar je hebt diep van binnen het gevoel dat egoïstisch handelen je meer voordeel zou brengen.

Daarom dwing je jezelf en dat maakt je moe. Je kunt je dwangmatigheid niet ineens kwijtraken en niet ineens de toestand bereiken waarin je een vrije keuze maakt. Die vrije keuze kan alleen worden gemaakt als je beseft dat de onzelfzuchtige daad in je voordeel is en de egoïstische niet. Die misvatting kan diep begraven liggen en moet eerst bewust worden. Je kunt dat stadium niet overslaan. Als je dat probeert, blijft je onbaatzuchtigheid dwangmatig en onvrij. Met andere woorden, je moet je er eerst volkomen van bewust worden *dat je niet onbaatzuchtig wilt handelen en waarom*. Je moet je zowel

bewust worden van je rebellie bij het gehoor geven aan onbaatzuchtig handelen in het verleden, als aan de schuld van je egoïstische daden. Dit is een essentieel onderdeel van het werk hoewel het soms tijdelijk een beetje pijnlijk is. Maar je kunt er niet omheen. Alleen als dit stadium volledig overwonnen is, kun je je eigen handelingen en houdingen onderscheiden, beoordelen en kiezen. Dan zul je in staat zijn om je ideeën te herzien.

Vaak komen mensen in psychoanalyse aan een stadium toe waarin ze ontdekken dat hun gerechtvaardigde verlangens en impulsen onderdrukt zijn; samen met deze gerechtvaardigde verlangens brengen ze ook de egoïstische naar buiten die ze nu uitleven en zodoende van het ene verkeerde uiterste in het andere vallen. In zo'n geval werkt zo iemand het probleem niet helemaal door, hij blijft halverwege steken. Bovendien is het niet nodig om egoïstische impulsen uit te leven. Je hebt meer mogelijkheden dan je egoïsme te verdringen of uit te leven. Je kunt het herkennen en evalueren zonder je uit te leven in egoïstisch of schadelijk gedrag. Maar je moet het in alle eerlijkheid erkennen, anders kun je niet verder. Dit is overigens de reden waarom men vaak zegt dat psychoanalyse de mensen egoïstischer maakt. Als er op de juiste manier behandeld wordt, hoeft dat niet het geval te zijn. Je hoeft nu niet het verkeerde uit te leven omdat je vroeger juist gehandeld hebt uit verkeerde motieven. Als je wilt, kun je de juiste handelingen blijven doen, ook al ben je je bewust aan het worden dat je het niet graag doet. Dit is overigens een tijdelijke situatie, hoe je uiterlijk gedrag er ook uit zal gaan zien. Het is een overgangsperiode. Op het moment is het het belangrijkste dat je je bewust wordt waarom je iets doet en wat je erbij voelt.

Samenvattend: eerst, voordat je zelfonderzoek gaat doen, ben je ervan overtuigd dat je een onzelfzuchtige daad doet en je vindt dat vervelend zonder dat je weet dat je dat vervelend vindt. Vervolgens ontdek je je afwijzing en opstandigheid tegenover die daad. Verder ga je merken dat je waarschijnlijk andere mensen de schuld geeft omdat ze je (zo wens je te geloven) dwingen om het te doen. De volgende stap is dat je opnieuw kijkt waarom je zo handelt en wat je echte motieven zijn. In de meeste gevallen zul je zien dat je het doet omdat je denkt dat het van je verwacht wordt en dat je andere mensen niet wilt kwetsen omdat je hun goedkeuring wilt. Bij verder zelfonderzoek ga je beseffen dat je, ondanks deze redenen, veel liever egoïstisch zou willen handelen. Als je jezelf afvraagt waarom, krijg je het antwoord door je eigen

overtuiging dat het kiezen van de egoïstische daad veel voordeliger of plezieriger voor je is. Daarmee ben je beland bij de misvatting die alleen gecorrigeerd kan worden als en wanneer je je volledig bewust bent van die misvatting in al haar facetten en gradaties en wanneer je bereid bent die door het juiste concept te vervangen. Als je bij dit punt komt, moet je inzien dat de betreffende daad niet alleen *niet onzelfzuchtig* was omdat ze dwangmatig en onvrij was, maar ook omdat je er goedkeuring mee wilde verwerven: daarom was de schijnbaar belangeloze daad in werkelijkheid egoïstisch. Het egoïsme werd alleen maar verschoven.

Ieder van jullie moet op zijn of haar eigen manier door dat proces heen dat ik hier uitvoerig geschetst heb en het op jezelf toepassen. Dan kun je beslissen of je de schijnbaar 'belangeloze' daad wilt voortzetten of niet. Je antwoord kan van geval tot geval verschillen. Tijdens dit proces ontdek je misschien dat jij dingen gedaan hebt die ongerechtvaardigd en onnodig zijn en dat mensen jou gebruikt hebben op een manier die uiteindelijk schadelijk voor hen zelf zal blijken. Maar er kunnen andere aangelegenheden zijn waarbij de handeling als zodanig juist en redelijk geweest is en je kunt kiezen om er mee door te gaan ook al zijn je motieven nog verward. In beide gevallen gaat het erom dat je je gevoelens, motieven en reacties herkent; en dat je je innerlijke en vaak onbewuste opvattingen en, wat het allerbelangrijkste is, je zelfmisleiding blootlegt. Alleen als je je ware emoties aan de oppervlakte laat komen, bereik je tenslotte het punt waarop je innerlijk idee zal veranderen en je overtuiging in waarheid zal zijn."

VRAAG: Ook al heb ik zelf een vrije keuze gemaakt terwijl ik al deze onjuiste motieven ken en ook wil veranderen, voel ik toch dat het een beetje egoïstisch is. Niet zozeer om goedkeuring of liefde te krijgen, maar misschien omdat ik iets nieuws wil proberen.

"Misschien hoef je niet zozeer liefde of goedkeuring te krijgen (ook al wil je het misschien zonder je het volledig bewust te zijn), maar wil je Gods wil doen en een spiritueel hoogstaand mens zijn. Het doet er niet toe wat het motief is. Een dergelijk motief kan ook opgelegd zijn. Zodra je voelt dat er nog steeds egoïsme is, ook al herken je je negatieve motieven, betekent dat dat je je nog niet *volledig* bewust bent van al je gevoelens, onbewuste conclusies en gedachten. Je bent je misschien nog niet bewust in welke mate een deel van je nog steeds gelooft dat je oorspronkelijke egoïstische verlangens toch plezieriger

zouden zijn. Of het kan ook dat je nog niet voldoende beseft wat die verlangens zijn. Door die misvatting worden de verlangens zelf vaak onderdrukt en die moeten aan de oppervlakte gebracht worden. Je moet ontdekken *wat je werkelijk verlangt en waarom je het verlangt.* Zo simpel als de eerste stapjes in het begin lijken en later ook kunnen zijn, toch is het voor de meeste van jullie in het begin veel moeilijker dan je zou denken. Als deze eerste stappen gezet zijn, wordt het werk veel gemakkelijker. De moeilijkheid is altijd dat je, voordat er een bepaald punt in dit werk bereikt is, men niet echt weet wat er in jezelf aan de hand is. Je voelt je verward, maar kunt niet precies aangeven waarom. Je bent je vaak volstrekt niet bewust wat je verlangens werkelijk zijn en waarom. Als je leert om je hiervan bewust te worden telkens wanneer je bang en verward wordt, heb je grote vooruitgang op je pad gemaakt. Je kunt niet dieper gaan en deze factoren analyseren als je niet eerst weet wat je wilt. Als je dat ontdekt, zul je vaak ervaren dat de verwarring grotendeels vermindert, louter en alleen omdat je nu weet wat je wilt en wat jou *werkelijk* verwart achter je rationalisaties.

Liefste vrienden, mogen mijn woorden jullie meer materiaal en voedsel voor je innerlijke vooruitgang geven. Ze bevatten belangrijk zaad voor jullie allen. Moge deze woorden nieuwe visies op een nieuwe vrijheid openen. Ze bevatten een van de belangrijke sleutels om je ware zelf uit zijn gevangenis te bevrijden.
Wees allen gezegend, geliefden, wees in vrede, wees in God!”

Deze lezing werd gegeven via Eva Pierrakos in 1960
Oorspronkelijk uitgegeven door Center for the Living Force, Phoenicia (N.Y.)
onder de titel: 'Outer Will and Inner Will; Misconception about Selfishness'.
Vertaling door Anna Bol in 1984; herzien in 2000 door A. en M. Mol.
© Stichting Gemeenschap het Pad. Uitgave 2009